

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y Cyfarfod:	13 Rhagfyr 2012
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Gary Williams, Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd
Awdur yr Adroddiad:	Steve Price, Rheolwr y Gwasanaethau Democrataidd
Teitl:	Ymgynghori ar Gydbwyllgorau Craffu ac Adroddiadau Blynyddol gan yr Aelodau

1. Beth yw byrdwn yr adroddiad?

Mae Adrannau 58 Mesur Llywodraeth Leol 2011 yn grymuso Gweinidogion Cymru i wneud rheoliadau i ganiatáu dau awdurdod lleol neu'n fwy i benodi cydbwyllgor trosolwg a chraffu ac i gyhoeddi arweiniad statudol y mae'n rhaid i gydbwyllgorau trosolwg a chraffu eu hystyried wrth ymarfer ei swyddogaethau.

Mae Adran 5 yn grymuso Gweinidogion Cymru i gyhoeddi arweiniad statudol y mae'n rhaid i awdurdodau lleol eu hystyried wrth wneud trefniadau i lunio adroddiadau blynyddol o dan adran 5.

2. Beth yw'r rheswm am lunio'r adroddiad hwn?

Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n cynnal ymarfer ymgynghori i gael safbwyntiau ar y Cydbwyllgorau Craffu (atodiad 1) a llunio Adroddiadau Blynyddol gan Aelodau (Atodiad 2). Gall unrhyw safbwyntiau allai fod gan y Pwyllgor eu cyfnewid i Lywodraeth Cymru.

Bydd fersiwn o'r adroddiad hwn hefyd yn cael ei chymryd i'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu heddiw (13 Rhagfyr) i gael sylwadau ar y trefniadau Craffu ar y cyd.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod Pwyllgor y Gwasanaethau Democrataidd yn ystyried ac yn rhoi sylwadau ar:

- (a) yr Arweiniad Statudol drafft ar gyfer y Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu (atodiad 1),
- (b) yr Arweiniad Statudol drafft ar gyfer Adroddiadau Blynyddol gan Aelodau Awdurdod Lleol (atodiad 2); a'r
- (c) broses i baratoi, cyflwyno a chyhoeddi Adroddiadau Blynyddol yr Aelodau.

4. Manylion yr adroddiad.

Cydbwyllgorau Craffu

4.1 Mae'r Mesur yn rhoi'r grym i ddau awdurdod lleol neu'n fwy i ffurfio cydbwyllgorau craffu er mwyn cryfhau'r trefniadau craffu trwy hyrwyddo cydweithredu a rhannu arbenigedd craffu. Byddai'r cydbwyllgorau hefyd yn ei gwneud hi'n haws craffu gwasanaethau neu faterion sy'n torri ar draws ffiniau daearyddol.

4.2 Mae'r Arweiniad drafft yn rhoi enghreifftiau o achosion lle gallai cydbwyllgor fod yn briodol:

- Monitro parhaus o fecanwaith cyflwyno gwasanaeth ar y cyd;
- Ymchwilio i bwnc a allai ofyn am ymateb rhanbarthol (er enghraifft, rheoli gwastraff neu ddatblygu cynaliadwy);
- Rhannu adnoddau craffu i ymchwilio i bwnc tebyg o ddiddordeb uchel neu o bwysigrwydd uchel i fwy nag un awdurdod (ond nid o reidrwydd yn gofyn am ymateb ar y cyd / gan sawl awdurdod).

4.3 Rhaid nodi na all cydbwyllgor craffu ystyried y materion a ystyrir gan y 'Pwyllgor Trosedd ac Anhrefn' (y Pwyllgor Craffu Partneriaethau) o dan y Ddeddf Heddlu a Chyfiawnder 2006. Mae'r rhain yn cynnwys gwaith y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol a materion trosedd ac anhrefn lleol fel ffurfiau o drosedd ac anhrefn sy'n cynnwys ymddygiad gwrthgymdeithasol sy'n effeithio'n andwyol ar yr amgylchedd lleol yn yr ardal a gynrychiolir gan aelod penodol, neu gamddefnyddio cyffuriau, alcohol a sylweddau eraill yn yr ardal honno.

4.4 Oherwydd y cymhlethdod ychwanegol wrth sefydlu a rhedeg pwyllgor craffu ar y cyd, mae'r Arweiniad yn argymhell cwmpasu amlinellol i helpu penderfynu p'un ai i sefydlu cydbwyllgor ai peidio; ac i benderfynu a oedd angen pwyllgor ad-hoc neu sefydlog. Mae dull rheoli prosiect yn cael ei argymhell yn gryf i sicrhau bod amcanion yn cael eu bodloni.

Adroddiadau Blynyddol

4.5 Mae'r Mesur yn gofyn i bob awdurdod lleol gael trefniadau i bob aelod lunio adroddiad blynyddol ar eu gweithgareddau yn eu rôl fel cynghorydd ac i gyhoeddi'r holl adroddiadau hynny; gyda'r trefniadau cyhoeddi'r un mor berthnasol i bob Aelod. Byddai gwefan Sir Ddinbych yn cael ei haddasu i gynnwys gwybodaeth am yr adroddiadau blynyddol a lle gellir mynd atynt.

4.6 Mae'r Arweiniad Statudol drafft yn galluogi awdurdodau lleol i osod cyfyngiadau ar gynnwys adroddiadau a ddylai fod yn ffeithiol ac yn debygol o ganolbwytio ar gyfarfodydd, digwyddiadau, cynadleddau, hyfforddiant a datblygu. Dylai templed i'w ddefnyddio wrth gwblhau adroddiadau blynyddol gynorthwyo'r Aelodau wrth gwblhau eu hadroddiad gyda gwybodaeth briodol. Ar sail yr Arweiniad, gellir defnyddio'r meysydd canlynol fel prif benawdau templed:

- Rôl a chyfrifoldebau – i gynnwys manylion aelodaeth y pwyllgorau a chyrrff allanol, cofnodion presenoldeb i'r rhain a chyngor llawn.
- Gweithgarwch lleol – manylion y cymorthfeydd a gynhaliwyd, y sylwadau a waned ar ran yr etholwyr a chanlyniadau'r rhain
- Prosiectau mawrion – rhan mewn mentrau neu brosiectau lleol, sirol neu ranbarthol.
- Dysgu a datblygu – manylion digwyddiadau hyfforddi a datblygu a fynychwyd neu a gynhaliwyd, cynadleddau a seminarau a fynychwyd.

4.6 Gallai templed gael gwybodaeth safonol ar flaenoriaethau corfforaethol y Cyngor sydd wedi'i gynnwys ar gyfer adroddiad pob aelod.

4.7 Gan fod rhai cyfyngiadau o ran beth ellir ei gynnwys mewn adroddiad blynyddol, bydd angen adolygiad neu gam golygu cyn cyhoeddi, er mwyn sicrhau bod y cynnwys yn ufuddhau i'r Arweiniad Statudol ac unrhyw gyfyngiadau a osodir gan y Cyngor. Gofynnir am safbwyntiau'r Pwyllgor ar y broses i gwblhau a chyflwyno adroddiadau blynyddol, e.e. a oes gan arweinwyr grŵp rôl ai peidio i aelodau eu grwpiau.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae'r materion yr ymdrinnir â nhw yn yr adroddiad hwn yn ofynion statudol ond byddai'r bwriadau y tu cefn iddynt yn briodol i faes blaenoriaeth y Cyngor sef *Moderneiddio'r Cyngor i Gyflawni Effeithlonrwydd a Gwella Gwasanaethau i'n Cwsmeriaid*.

6. Beth fydd y gost a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Bydd cefnogi cydbwyllgorau Craffu a llunio a chyhoeddi adroddiadau blynyddol gan aelodau yn arwain at waith ychwanegol i swyddogion cefnogol. Gallai hyn gael ei reoli gan gymorth a gymhellwyd gan broses gan mwyaf ar gyfer adroddiadau blynyddol ond bydd effaith cydbwyllgorau Craffu'n dibynnu ar raddfa a chwmpas y gweithgareddau.

7. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda Chraffu ac eraill ac a gynhaliwyd Sgrin Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb?

Bydd adroddiad ar gydbwyllgorau Craffu'n cael eu hystyried gan Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Craffu ym mis Rhagfyr. Ymgynghorwyd ag Arweinydd y Cyngor, yr Aelod Arweiniol dros Foderneiddio a Pherfformiad a'r Tîm Gweithredol Corfforaethol ar gynnwys yr adroddiad hwn.

8. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Fel rhan o broses asesu'r cyngor bydd rhaid ystyried goblygiadau sefydlu a chefnogi pwyllgorau craffu ar y cyd. Bydd y broses o gefnogi'r broses o baratoi'r adroddiadau blynyddol yn ogystal â chymeradwyo cynnwys y cyhoeddiad yn anorfod yn arwain at ddefnyddio mwy o amser y swyddog. Bydd hyn yn arbennig o wir yn ystod y flwyddyn gyntaf. Fe ddylai'r gost o wneud hyn gael ei chynnwys o fewn yr adnoddau

presennol. Bydd angen fodd bynnag adolygu'r sefyllfa hon fel y mae'r broses yn datblygu.

9. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ni ei wneud i'w lleihau?

Mae'r rhain yn ddarpariaethau statudol a bydd y gofynion gofynnol yn cael eu bodloni. Mae risg y gallai'r gofynion ychwanegol sy'n deillio o'r gweithgareddau hyn yn arwain at lai o adnoddau i fod ar gael mewn mannau eraill (yn enwedig mewn perthynas â'r darpariaethau craffu)

10. Y Grym i wneud y Penderfyniad

Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.